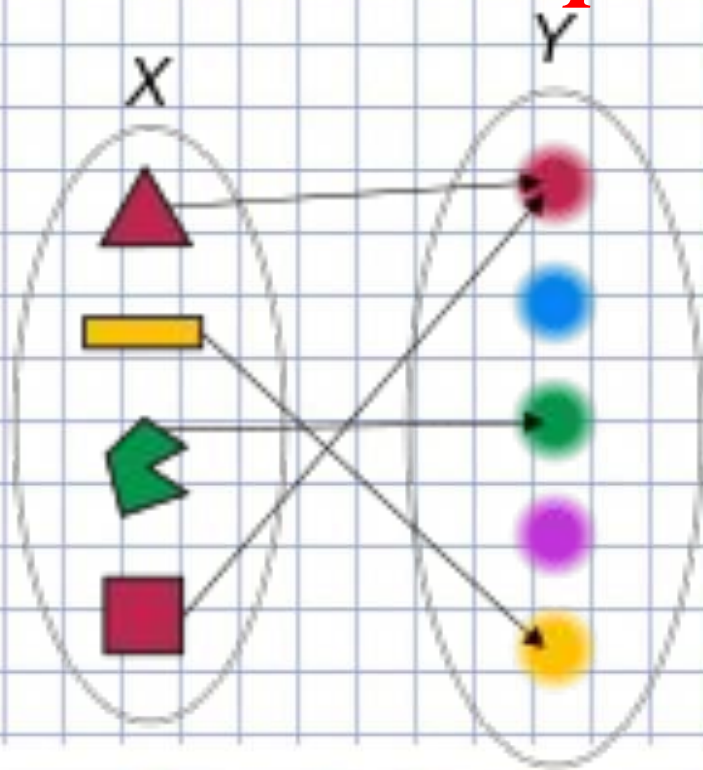

*Функціональна залежність між
величинами як математична
модель реальних процесів*

Алгебра, 7
клас

У житті ми часто стикаємося із
залежностями між різними
величинами

✓ *Периметр квадрата
залежить від довжини
його сторони;*

$$P = 4a$$

✓ *Площа прямокутника
залежить від вимірів;*

$$S = ab$$

✓ *Об'єм куба залежить від
довжини його сторони;*

$$V = a^3$$

✓ *Відстань, яку долає
рухомий предмет
залежить від його
швидкості та часу руху.*

$$S = Vt$$

Приклад 1.

Нехай сторона квадрата дорівнює a см, а його периметр дорівнює P см.

$$P = 4a \quad \text{- формула обчислення периметра квадрата}$$

залежна
змінна

незалежна
змінна

якщо $a=1$, то $P=4 \cdot 1=4$;

якщо $a=2$, то $P=4 \cdot 2=8$;

якщо $a=3$, то $P=4 \cdot 3=12$;

якщо $a=4$, то $P=4 \cdot 4=16$;

якщо $a=5$, то $P=4 \cdot 5=20$;

...

Приклад 2.

Нехай автомобіль рухається з постійною швидкістю 80 км/год. Відстань, яку він при цьому долає, залежить від часу його руху.

$S = 80t$ - формула обчислення шляху, якщо швидкість 80 км/год

залежна
змінна

незалежна
змінна

якщо $t=1$, то $S=80 \cdot 1=80$;

якщо $t=2$, то $S=80 \cdot 2=160$;

якщо $t=3$, то $S=80 \cdot 3=240$;

якщо $t=4$, то $S=80 \cdot 4=320$;

якщо $t=5$, то $S=80 \cdot 5=400$;

...

Приклад 3.

Об'єм куба з ребром a дорівнює V см³.
Виразіть формулою залежність V від a .
Знайдіть за цією формулою значення V .

$$V = a^3 \quad \text{- формула обчислення периметра квадрата}$$

залежна
змінна

незалежна
змінна

$$\text{якщо } a=5, \text{ то } V=5^3=5 \cdot 5 \cdot 5=125;$$

$$\text{якщо } a=7, \text{ то } V=7^3=7 \cdot 7 \cdot 7=343;$$

$$\text{якщо } a=\frac{3}{4}, \text{ то } V=\left(\frac{3}{4}\right)^3=\frac{3}{4} \cdot \frac{3}{4} \cdot \frac{3}{4}=\frac{27}{64}.$$

Приклад 4.

На початку нагрівання вода мала температуру 20°C . При нагріванні температура води щохвилини підвищувалася на 5°C .

- 1) Задайте формулою залежність температури води T від часу t її нагрівання.
- 2) Знайдіть значення T , що відповідає значенню аргументу $t=7; 9; 10$.
- 3) Знайдіть значення t , яким відповідає $T=45; 60; 70$.
- 4) Знайдіть значення t , при якому вода закипить.

Приклад 4.

Розв'язання:

1) Якщо початкова температура води 20°C , а температура води щохвилини підвищувалася на 5°C то формула залежності температури води T від часу t її нагрівання виражається такою формулою:

$$T = 20 + 5t$$

залежна
змінна

незалежна
змінна

Приклад 4.

Розв'язання:

2)

$$T = 20 + 5t$$

залежна
змінна

незалежна
змінна

якщо $t=7$, то $T=20+5\cdot 7=20+35=55$;

якщо $t=9$, то $T=20+5\cdot 9=20+45=65$;

якщо $t=10$, то $T=20+5\cdot 10=20+50=70$.

Приклад 4.

Розв'язання:

3)

$$T = 20 + 5t \rightarrow$$

залежна
змінна

незалежна
змінна

$$5t = T - 20$$

$$t = (T - 20) : 5$$

якщо $T = 45$, то $t = (45 - 20) : 5 = 25 : 5 = 5$;

якщо $T = 60$, то $t = (60 - 20) : 5 = 40 : 5 = 8$;

якщо $T = 70$, то $t = (70 - 20) : 5 = 50 : 5 = 10$.

Приклад 4.

Розв'язання:

4) Температура кипіння води $T=100^{\circ}\text{C}$, тоді

$$T=20+5t \rightarrow$$

залежна
змінна

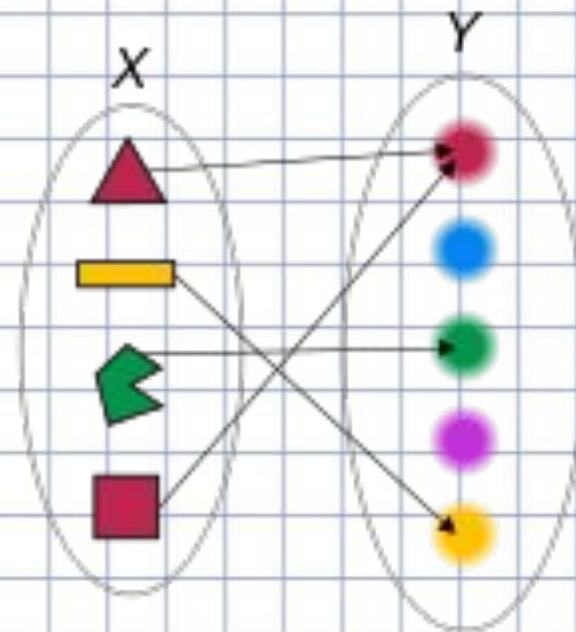
незалежна
змінна

$$5t=T-20$$

$$t=(T-20):5$$

якщо $T=100$, то $t=(100-20):5=80:5=16$

Якщо **кожному** значенню **незалежної змінної** **відповідає єдине** значення **залежної змінної**, то таку залежність називають **функціональною залежністю**, або **функцією**

Функція позначається однією буквою **f** або **f(x)**, або рівністю **y=f(x)**, де **x** - **незалежна змінна** або **аргумент**, **y** - **залежна змінна**, **y=f(x₀)** - значення функції **f(x)** у точці **x₀**.

Щоб розв'язати задачу практичного змісту, доцільно спочатку створити її **математичну модель**, тобто записати залежність між відомими і невідомими величинами за допомогою математичних понять, відношень, формул, рівнянь тощо.

$$P = 4a$$

$$S = ab$$

$$S = Vt$$

$$V = a^3$$

Дякую за увагу!